

DOOD IN DE HAVEN

INSPECTEUR RYGA HISTORISCHE MYSTERIES
BOEK 2

PAULINE ROWSON

Copyright © Pauline Rowson 2020, 2023

Published by special arrangement with Lorella Belli Literary Agency
Limited and 2 Seas Literary Agency

Copyright Nederlandse vertaling © Wonderland Publishers B.V. 2025
Alle rechten voorbehouden

Oorspronkelijke titel: Death in the Harbour (revised edition 2023)

Vertaling: Festina Lente

Omslagontwerp: Barbara van Ruyven | Bij Barbara

Omslagbeeld: Shutterstock

ISBN 978 90 83555 041

NUR 331/305

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van
druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

www.wonderlandpublishers.nl

✿ Formatted with Vellum

HOOFDSTUK 1

DONDERDAG 7 DECEMBER 1950

RYGA SCHULDE IN de portiek van de Londense winkel voor de stromende regen en las ontsteld het artikeltje rechtsonder op de voorpagina:

Oorlogsfotografe Eva Paisley onder gewonde soldaten

Amerikaanse mariniers en infanteristen van de 7de Divisie zijn omsingeld door communistische Koreaanse en Chinese troepen ten zuiden van het Chosinmeer en liggen onder vuur bij temperaturen onder het vriespunt. Geallieerde vliegtuigen bevoorraden de ingesloten troepen met munitie en voedsel. Gewonden zijn geëvacueerd naar ziekenhuizen aan de kust en sommigen zijn naar Groot-Brittannië gevlogen, onder wie de beroemde oorlogsfotografe Eva Paisley.

Dat kan toch niet alles zijn? dacht hij wanhopig, bladerend door de rest van de krant. Er moet meer zijn. Maar dat was

er niet, alleen een hoop onzin over de nieuwste filmster die in Londen aankwam, een getrouwde politicus die een affaire zou hebben met een niet met name genoemde vrouw, en het weer, dat deze dagen nauwelijks veranderde, tenzij het van regen naar mist ging en weer terug. De oorlog in Korea verdiende toch zeker meer dan dit, dacht hij walgend, terwijl hij de krant onder zijn arm stak en zich naar de krantenverkoper op de hoek van de straat haastte.

Misschien stond er meer in een andere krant. Hij kocht er drie. In de beschutting van een andere portiek, uit de onaangename decemberregen, bladerde hij ze door.

Niets. Geen enkele regel over de Koreaanse oorlog. Niemand wilde over oorlog lezen. Na de vorige had iedereen er genoeg van – de herinneringen waren nog scherp. Mensen waren doodsbang voor nog een wereldoorlog, dus deden ze wat ze altijd doen: ze sloten hun oren en hun ogen.

Hij gooide de drie kranten in de eerste vuilnisbak die hij tegenkwam en haastte zich terug naar New Scotland Yard over de Victoria Embankment. Was ze ernstig gewond? Blind, zelfs? God, nee, dat niet voor zo'n getalenteerde fotografe. Misschien was het maar een lichte verwonding. Maar daarvoor zouden ze haar niet terugvliegen naar Groot-Brittannië, tenzij ze besloten had terug te keren, dacht hij hoopvol. Of misschien was het zo ernstig dat ze geen andere optie hadden dan haar naar een gespecialiseerd ziekenhuis te brengen. Hij voelde zich koud vanbinnen.

Hij baande zich een weg naar de eerste verdieping, waar hij in het kantoor naast het zijne brigadier Jacobs begroette met: 'Lees dat.' Hij ging snel zijn kantoor binnen, pakte de hoorn op en vroeg doorverbonden te worden met het ministerie van Oorlog.

Jacobs kwam binnen met een bezorgde frons op zijn ronde, plooibare gezicht. 'De RAF kan ons misschien

vertellen waar ze naartoe is gebracht,' stelde hij voor. 'Het zou Northolt kunnen zijn, omdat ze in Londen woont.'

Toen Ryga wilde antwoorden, kwam zijn telefoontje door. 'Dit is inspecteur Ryga van Scotland Yard,' zei hij in de hoorn, terwijl hij Jacobs naar de stoel tegenover zijn bureau wenkte. 'Ik begrijp uit de krantenberichten dat Eva Paisley gewond is geraakt in Korea. Ik wil weten hoe ernstig en waar ze is opgenomen. Ja, het is dringend. Nee, ik wacht wel. Oké. Bel me zo snel mogelijk terug.'

'Misschien is ze in orde en thuis. Ik kan haar bellen, zodat uw lijn vrij blijft voor het geval het ministerie van Oorlog snel terugbelt, al zou ik daar niet te veel van verwachten, meneer. Als ze opneemt, verbind ik haar door.'

Het was een goed idee. Ryga haalde zijn portefeuille uit de binnenzak van zijn colbert. Hij gaf een visitekaartje aan Jacobs, die terugkeerde naar zijn kantoortje vol sigarettenrook. Ryga keek naar hem door de glaswand toen hij de hoorn opnam en vroeg om doorverbonden te worden met Eva's nummer.

Terwijl hij zijn regenjas en hoed ophing, hield hij zich voor dat ze waarschijnlijk in orde was en dat hij zich voor niets zorgen maakte, maar hij dacht ook na over zijn reactie op het verontrustende nieuws. Hij was natuurlijk bezorgd geweest dat ze naar Korea ging, maar hij had niets kunnen doen om haar tegen te houden.

Hij had het recht niet om haar tegen te houden. Ze was een onafhankelijke vrouw. Ze was ook een ervaren, getalenteerde fotografe en betrokken geweest bij vele oorlogsacties, waaronder D-day. Ze hadden geen romantische of zelfs professionele relatie. Hij had haar slechts een week meegemaakt tijdens een onderzoek in september op het eiland Portland in Dorset, maar dat weerhield hem er niet van zich zorgen over haar te maken.

Eind september had ze hem een telegram gestuurd met de woorden: *Au revoir*.

Hij wist dat dat inhield dat ze op weg was naar Korea. 'Ik ben oorlogsfotograaf, Ryga, dat is wat ik doe,' had ze gezegd. Hij had geantwoord: 'Is er niet genoeg in Groot-Brittannië dat je kunt vastleggen?' Er was tenslotte zat armoede, ontberingen en dakloosheid. De overwinning had evenveel problemen gecreëerd als de oorlog.

Jacobs schudde zijn hoofd terwijl hij de hoorn teruglegde. Eva was niet in haar appartement. Er zat niets anders op dan te wachten tot het ministerie van Oorlog terugbelde.

Ryga's telefoon ging. Hij draaide zijn stoel en rukte de hoorn van de haak, maar het was zijn chef, commissaris Street, die hem naar zijn kantoor ontbood. Ryga bedwong zijn teleurstelling en vroeg Jacobs op zijn telefoon te letten en zo veel mogelijk details te vragen als het ministerie belde terwijl hij weg was.

Ryga liep door de gang, klopte aan en ging Streets kantoor binnen. Voor de verandering was het niet gevuld met zijn pijpreek. De reden leek de bezoeker te zijn die tegenover het bureau van de goedgebouwde, blonde veertiger zat. Ze wierp een bezorgde blik op Ryga. Ze was achter in de veertig, netjes maar niet duur gekleed in een zwarte jas met een zwart hoedje op haar donkere krullende haar, zwarte handschoenen netjes gevouwen op haar schoot, boven op een zwarte handtas – een kleine vierkante met een rand van leer en suède – en naast haar lag een zwarte paraplu. Haar gezicht stond strak en haar ogen waren vermoeid.

'Dit is mevrouw Myra Swinley,' introduceerde Street haar. 'Inspecteur Alun Ryga.'

Ryga gaf haar een hand en merkte de vermoeidheid in haar gezicht op en een droefheid in haar toffee-kleurige

ogen, maar ook de vorm van haar kin en de stevigheid van haar mond. Er stond een kop thee voor haar op het bureau van Street, maar die had ze niet aangeraakt en ze had haar jas niet uitgedaan.

Niet omdat Streets kantoor koud was – integendeel, de gashaard siste en het was benauwd. Door de gesloten ramen klonk het verkeerslawaaï van de Embankment, onderbroken door een ongeduldige claxon en de scheepstoeters van de aken op de Theems.

Street gebaarde Ryga in de stoel naast de vrouw te gaan zitten. ‘De man van mevrouw Swinley was politieagent George Swinley.’

Ryga merkte het gebruik van de verleden tijd op. Dat verklaarde haar sombere uiterlijk en droevige gezicht.

‘George en ik zijn samen bij de politie gegaan,’ vervolgt Street. ‘Hij diende onder mij, hier in Londen, tot hij in 1921 Myra ontmoette, en met haar trouwde en naar haar woonplaats Newhaven aan de zuidkust verhuisde. Hij liet zich overplaatsen naar de lokale politie.’ Zachtjes zei hij: ‘Vertel inspecteur Ryga in je eigen woorden, Myra, en in je eigen tempo, wat je hier heeft gebracht.’

Ze knikte en richtte haar blik op Ryga. ‘Mijn man was een gewetensvolle en slimme politieman, inspecteur. Hij had brigadier kunnen worden, inspecteur zelfs, maar hij was niet ambitieus en hij genoot ervan in zijn wijk mensen te ontmoeten en te helpen, en criminelen te vangen. Zijn politiewerk werd onderbroken door de oorlog. Hij meldde zich meteen na het uitbreken ervan aan. Zoals u weet gold toen dienstplicht voor mannen tussen de achttien en eenenveertig. Hij was negenendertig. Dat was voor ze besloten de politie vrij te stellen. Maar zo gaat dat nu eenmaal.

Hij zat bij de Royal Artillery, in een van de luchtafweerddivisies die telkens werd verplaatst: naar

Dundee, Belfast, de Midlands, Londen, overal waar ze hem wilden hebben. Hij maakte deel uit van de invasiemacht van Sicilië en Italië in 1943 en vocht bij Cassino. Hij raakte gewond aan zijn hoofd en werd naar huis gestuurd voor behandeling in het Graylingwell Hospitaal in Chichester. Ze waren daar gespecialiseerd in zulke verwondingen.'

Ryga's gedachten flitsten naar Eva. Had Jacobs al iets gehoord van het ministerie van Oorlog? Hij duwde de gedachte weg en concentreerde zich op het verhaal van mevrouw Swinley. Hij vroeg zich af waar het toe leidde en waarom de chef geïnteresseerd was, afgezien van het feit dat agent Swinley een oude vriend was geweest.

'Hij herstelde goed en werd ontslagen, maar hij hield er hoofdpijn aan over, die na verloop van tijd minder vaak de kop opstak. George keerde terug naar zijn baan bij de politie van Newhaven in 1945, vlak na de overwinning. Kent u de stad?'

'Ja. Ik voer de haven binnen toen ik voor de oorlog in de koopvaardij zat,' antwoordde Ryga, maar hij vermeldde niet dat hij tijdens de oorlog in de koopvaardij bleef dienen tot zijn schip in 1941 werd gekaapt. Daarna had hij de rest van de oorlog in een Duits krijgsgevangenkamp doorgebracht.

'Dan weet u, inspecteur, dat het een drukke werkhaven is en de enige rivierhaven in het land. Wij wonen in Fort Road, die aan de westkant parallel loopt aan de haven. Het was het huis van mijn ouders. Mijn vader – die kapitein was bij de koopvaardij – stierf in 1922 en mijn moeder vier jaar eerder. Ik was hun enig kind, hoewel er een jongen was geweest, maar die stierf aan difterie toen hij twee was.'

Ryga kon aan haar uitdrukking en de lange pauze zien dat ze bij het moeilijke en schrijnende deel van haar verhaal kwam. Hij ving het geluid van een rinkelende telefoon op toen een deur verderop in de gang openging, vervolgens

verstomde het toen de deur sloot, of misschien had iemand opgenomen.

Ze haalde even adem. ‘Dertig dagen geleden, op dinsdag 7 november, werkte George van twee uur ’s middags tot tien uur ’s avonds. Hij kwam om zes uur terug op het bureau voor zijn halfuur durende etenspauze – een kom soep en wat sandwiches die ik voor hem had gemaakt. Hij leek in orde, zijn gebruikelijke zelf, en hervatte zijn dienst om halfzeven. Hij had om tien uur terug moeten zijn op het bureau om zich af te melden, maar dat deed hij niet.

Brigadier Williams wachtte een uur in de overtuiging dat George misschien met iemand aan de praat was geraakt, maar toen hij later nog steeds niet terug was, werd hij ongerust en stuurde agenten uit om hem te zoeken.

Niemand kon hem vinden. Brigadier Williams meldde zich bij inspecteur Holden thuis en ze kwamen allebei naar me toe. Inmiddels was het halftwaalf en ik begon me zorgen te maken. Ziet u, in eerste instantie dacht ik dat George te laat was omdat hij was opgehouden door een arrestatie.

Inspecteur Holden vertelde me wat er was gebeurd en vroeg me of George iets dwars had gezeten, of dat hij zich onwel had gevoeld, maar hij leek in orde toen hij van huis vertrok.’

Opnieuw liet ze even een stilte vallen. Street knikte haar bemoedigend toe.

Ze vervolgde: ‘De volgende dagen werd er overal in de stad onderzoek gedaan. De laatste persoon die George zag was de pastoor, buiten de kerk in South Road precies om negen uur. George en pastoor Isaacs spraken kort over het weer. Het was erg mistig. George ging verder met zijn ronde.

Daarna zag niemand hem meer. Op zaterdag 18 november werd zijn lichaam in de haven gevonden door twee jongens die aan het dollen waren met een zelfgemaakt vlot.’

‘Wat spijt me dat, mevrouw Swinley,’ zei Ryga, en hij voelde oprecht mee met haar verlies.

Ze duwde haar handen tegen elkaar en hield haar ogen op hem gericht, alsof ze met pure wilskracht kon voorkomen dat ze iets voelde en daardoor instortte. Ryga voelde een innerlijke kracht in haar.

Iets hield haar bijeen en ze zou zich zo lang mogelijk vastklampen aan wat het ook was. Hij kende dat gevoel. Hij had het ervaren in het gevangenkamp in Duitsland, om tot elke prijs vol te houden, te blijven geloven, zelfs als je dat niet deed, want je nederlaag toegeven betekende instorten.

Ze schraapte haar keel en sloeg haar ogen neer. Ryga wierp Street een blik toe.

Street schudde lichtjes zijn hoofd. Na een moment vervolgde ze: ‘Ik vroeg of ik hem mocht zien, maar dat mocht niet. Ze zeiden dat het me te veel van streek zou maken.’

Ryga herinnerde zich de staat van de lichamen die hij uit zee en uit de Theems had gevist. De staat van ontbinding hing af van hoelang ze in het water hadden gelegen. Het lichaam van George Swinley zou meteen zijn gezonken. Zijn zware uniform zou hem enige tijd onder water hebben gehouden tot het rottingsgas in het lichaam gezorgd had dat het omhoogkwam en bleef drijven.

In de Theems duurde het in deze tijd van het jaar meestal tien tot veertien dagen, wat vergelijkbaar leek met Newhaven Harbour.

Ze pakte de kop met wat nu wel koude thee moest zijn, haar hand trilde niet. Street vroeg haar of ze verse thee wilde, maar ze schudde haar hoofd.

‘Ik drink het bijna altijd koud tegen de tijd dat ik eraan toekom,’ zei ze met een glimlachje. ‘Ze wisten dat het George was vanwege zijn uniform en zijn rangnummer. Hij was een goede man.’

Er viel een korte stilte voor Ryga zei: 'Hoe is hij gestorven?'

'De rechter van instructie kwam tot het oordeel van dood door ongeval. Hij zei dat George door het donker en de dichte mist gedesoriënteerd kon zijn en de haven voor zich niet kon zien. Hij nam één verkeerde stap en dat was het. Eenmaal te water had hij moeite om eruit te komen, vanwege het gewicht van zijn uniform en cape. Hij raakte in paniek, spartelde, kreeg te veel water binnen en verdronk. Er was niemand om zijn geschreeuw te horen, als hij al tijd had om te schreeuwen, want de rechter zei dat hij misschien een black-out had gekregen van een migraine.'

Maar er was een uitdagende glans in haar ogen die Ryga vertelde dat ze dat geen moment geloofde. Het was dat geloof dat haar innerlijke kracht gaf.

'George zou nooit uitgegleden zijn. Het klopt niet, inspecteur Ryga. Het voelt niet goed, en voor u het zegt, dat is niet mijn verdriet. Ja, mijn wereld is geëindigd met Georges overlijden, maar ik *weet dat* iemand hem gedood heeft. Misschien niet opzettelijk, maar het was geen ongeluk,' eindigde ze, terwijl ze hen allebei aankeek, haar bleke wangen nu rood.

'Waarom bent u daar zo zeker van?' vroeg Ryga.

Ze keek naar Street, die zei: 'Vertel de inspecteur wat je me net verteld hebt. Ik wil graag zien wat hij ervan maakt.'

'Om te beginnen struikelde George nooit, zelfs niet in de mist.'

Ryga zei: 'Hier, in Londen, hebben we smog die zo dicht is dat je geen idee hebt waar je bent, en het getoeter van de aken op de rivier kan overal vandaan komen.'

'George kende elke centimeter van de haven, beide kanten ervan, en de straten eromheen. Hij kende blindelings de weg,' beweerde ze zelfverzekerd.

‘Heeft de schouw vastgesteld of hij levend of dood te water ging?’

Ze kromp ineen maar antwoordde gestaag: ‘De dokter zei dat hij nog leefde.’

Ryga knikte. ‘U zei “om te beginnen”. Dat betekent dat er andere redenen zijn waarom u gelooft dat George is vermoord, naast de redenen die u al hebt genoemd.’

‘Als hij is uitgedleden, of verdwaald is, of duizelig is geworden, waar is zijn notitieboekje dan? Het is niet bij hem gevonden.’

‘Misschien is het uit zijn uniform gevallen,’ zei Ryga, hoewel hij niet zag hoe dat mogelijk was, tenzij het in zijn broekzak zat. Hij stelde dit voor, maar Myra Swinley schudde haar hoofd.

‘Hij bewaarde het nooit in zijn broekzak, altijd in zijn borstzak, zoals alle politieagenten, en die was dichtgeknoopt toen zijn lichaam werd gevonden. George knoopte hem nooit dicht zonder zijn notitieboekje en potlood terug te steken.’

‘Heeft u dit tijdens het gerechtelijk onderzoek tegen de rechter gezegd?’

‘Ja, en tegen inspecteur Holden. Hij zei dat niemand het uniform had aangeraakt, behalve de dokter, toen Georges kleren verwijderd werden voor de schouw. En de dokter zei dat hij de borstzakken van het uniform niet open had gemaakt. Inspecteur Holden zei dat George het notitieboekje moest hebben gepakt om erin te schrijven, de zak dichtknoopte en vervolgens zijn evenwicht verloor. Het notitieboekje belandde met hem in het water, net als zijn potlood, maar dat klopt niet. En er is nog iets,’ voegde ze eraan toe, haar ogen glinsterend. ‘Hoe kon hij zien wat hij in zijn notitieboekje schreef in het donker en de mist?’

Het waren valide punten. Ryga bewonderde haar logica. ‘Zou hij geen zaklamp bij zich hebben gehad?’

‘Ja, en die had hij op een paal kunnen zetten, of op de havenmuur, terwijl hij wat noteerde, maar die zat nog steeds in zijn zak, samen met zijn fluit, handschoenen, wapenstok, handboeien en portemonnee.’

Street pakte zijn pijp en richtte zich tot Ryga. ‘Nadat Myra me gisteren had gebeld met de vraag of ze kon langskomen om over de dood van George te praten, heb ik inspecteur Holden gebeld. Hij zei dat hoewel ze nooit precies zouden weten wat er gebeurd was, er geen verdachte omstandigheden waren. Het was een tragisch ongeluk.’

Ze snoof. ‘Natuurlijk zegt hij dat.’

Ryga kon aan het strakke gezicht van Myra Swinley zien dat ze nooit zou geloven dat de dood van haar man een ongeluk was. Velen zochten naar verklaringen voor de dood van hun dierbaren en klampten zich wanhopig vast aan valse overtuigingen.

‘Misschien is het waar,’ zei Ryga. Toen hij haar gezichtsuitdrukking zag, vroeg hij: ‘Er is nog wat anders, hè?’

Ze aarzelde en keek elk van hen aan. ‘Ik ben al zover gekomen, dus ik kan net zo goed doorgaan. Ik heb het tegen niemand gezegd omdat ik weet wat ze zullen zeggen. Misschien zeggen jullie het ook en vertellen jullie me dat het nog geen reden is waarom George dood is gevonden en dat er niets verdachts is aan zijn dood. Als jullie dat doen, dan...’ Ze haalde weer adem en richtte zich op. ‘Hij leek de laatste tijd afwezig. Hij heeft me niet gezegd wat er in zijn hoofd omging en ik heb er ook niet naar gevraagd. Ik dacht dat het met werk te maken had.’

Haar ogen gingen naar haar handen. Toen ze weer opkeek, bezorgde de pijn die erin weerspiegeld werd Ryga een steek in zijn hart.

‘Had uw man vrienden die hij in vertrouwen genomen kon hebben, buiten het werk?’

‘Niet echt. Hij hield niet van clubs en pubs. Hij dronk af en toe wat in The Hope Inn op West Pier, maar ik ken niemand met wie hij bevriend was. Hij was goed met zijn handen. Hij had een bootje gebouwd.

Het was zijn grote trots. Hij ging er graag mee de haven uit. Hij had hem in Sleeper’s Hole liggen, niet ver van waar wij wonen. Ik ben nog nooit met hem meegevaren. Ik ben een landrot en dat blijf ik.’ En plotseling drong de betekenis door van wat ze had gezegd. Snel greep ze in haar handtas naar een zakdoek. De tranen rolden over haar gezicht, maar ze hilde stilletjes.

Haastig en met moeite beheerste ze zich en stond op. ‘Het spijt me,’ zei ze. ‘Ik heb te veel van jullie tijd in beslag genomen.’

‘Helemaal niet,’ antwoordde Street, terwijl hij haastig overeind kwam. Ryga volgde zijn voorbeeld.

Street zei: ‘Ik zal het met de commandant bespreken. Het is zijn beslissing of we het onderzoeken, Myra. Het spijt me dat ik niet meer kan doen. Ik bel je later vandaag met het antwoord. Heb je thuis telefoon?’

‘Ja.’ Ze gaf haar nummer. Street bood een politieauto aan om haar terug te brengen naar Victoria Station, maar ze zei dat ze zou lopen. Ze had frisse lucht nodig.

Ze bleef staan bij de deur. ‘Ik heb mijn zegje gedaan,’ verklaarde ze. ‘Ik heb mezelf beloofd dat ik dat zou doen, en nu is het aan jullie. Ik accepteer jullie beslissing, wat die ook zal zijn.’